

MANET ÉS MONET

(1832–1883)

(1840–1926)

Összeállította és írta: Walla Gézáne

Lektorálta: Aradi Jenő

Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1972.

A francia impresszionizmus két kimagasló vezérének mutatjuk be ezúttal, néhány alkotásuk segítségével. Kortársak voltak és művészeti hitvallásuk azonos volt. Mindketten háttér fordítottak az akadémikus festészet szigorú szabályainak. A pillanat megragadásával, a természeti látvány fény-árnyék jelenségeivel, a keveretlen színek játékaival, a szabadtéri atmoszféra változékonyságával foglalkoztak művészetükben. Kölcsönösen hatottak egymásra és 1870-től a személyes ismeretség szálai is egymáshoz fűzték őket.

Az impresszionisták első kiállításán Monet: *A napfelkelte* impressziója című festménye alapján egy kritikus illette a csoport tagjait az „impresszionisták” gúnynévvel, amely elnevezés végül is a megújult festészet művelőinek hivatalos elnevezése lett.

1. Manet: Hangverseny a Tuileriák kertjében, 1860. Tarka színekkel egy véletlenszerű eleven pillanat tárul elénk a mindennapi életből. Az áramló embertömeg oldott színtelenséggel történő megjelenítése a művész új festői problémáira utal. Nem a téma az elsődleges, hanem a látvány!

2. Manet: Lola de Valence, 1862. Manet pályafutását – apja kívánságára – tengerészcadetként kezdte. 1849-től azonban már Thomas Couture festő műtermét látogatta. Itt sajátította el a festői mesterség alapjait, majd a képtárak anyagait tanulmányozta Európa-szerte. A nagy mesterek hatásának jegyei művein felismerhetők. A táncosnőről festett képén például Goya ihletése érezhető.

3. Manet: Reggeli a szabadban, 1862–63. E mű kiállítása nagy botrányt okozott. A téma merészsége a kispolgári ízlésnek szokatlan volt. Ha a férfiakra Manet görög ruhát adott volna és mitológiai mesére utaló címmel látja el a képet, ahogy az korábban szokásos volt, senki sem ütközött volna meg rajta.

Mégsem a téma szokatlansága miatt vált jelentőssé a mű, hanem azért, mert a környezet, a tájképi háttér eleven friss színhatásával egy új szemlélet nyilvánult meg benne: a természet impresszionisztikus látása.

4. Manet: Olympia, 1863. Ez a mű is nagy vihart kavart fel a közvélemény körében. Kompozícióján a reneszánsz nagy-

jainak, Tizianónak, Giorgionénak példája fedezhető fel. A kép mégis újszerű. A téma itt sem mitológiai, az akt a maga köznapiságában mutatkozik. A részletezés nélkül, majdnem síkszerűen ábrázolt képen a plasztikus hatás elmarad. A háttér mélységét sima sötét függönyök pótolják. A rózsaszín ruhás néger nő, a színpompás virágcsokor inkább csak színfoltok az akt kiemelésére.

5. Manet: Fehér bazsarózsák, 1864. A virágcsendélet igazolja Manet elméletét, amely szerint az árnyék sem más, mint szín. A fény és árnyék ellentéteit a színek árnyalatai emelik ki, s így a képfelületet a dekoratív színfoltok összessége teszi hatásossá. A valóságnál fontosabb az, ahogyan a művész lát és fest!

6. Manet: A kis fuvalás, 1866. Az egyhangú háttérből eleven színekkel emelkedik ki a gyermek. A kép mélységét, a harmadik dimenziót az egyszerű foltként megfestett fekete zeke és az élénkpiros nadrág érzékelteti.

7. Manet: Miksa császár kivégzése, 1867. A drámai eseményt áradó napfény önti el. A sötét és világos színek ellentéte valami új varázslatot ad a képnek. Az impresszionista festő a súlyos emberi tragédiában is szenttelenül, csak a látvány optikai hatására figyel.

8. Manet: Emile Zola portréja, 1868. Zolát, az európai naturalista regényirodalom legnagyobb alakját a műtermében festette meg. A japán fametszetek Manet-t és Monet-t is sokat foglalkoztatták. Ezért láthatjuk az Olympia fotográfiája mellett Utamaro egyik nyomtatását.

9. Manet: Reggeli a műteremben, 1868. A művész a belső térben elhelyezett, csoportportrészerű életképekkel is kísérletezett. Nem a cselekmény lényeges, hanem az alakok és a tárgyak dekoratív elhelyezése, a pillanatnyiség kifejezése a fontos számára. A kép mégis életszerű. Az emberek és a tárgyak mind a nemes színhatás alárendeltjei.

10. Manet: Berthe Morisot ibolyacsokrocskával, 1872. Az ábrázolt festőművésznő is az impresszionisták köréhez tartozott. A portréban Manet nem törekedett lélekelemzésre,

a sötét és világos szín ellentétét, a fény játékát és a futó pillanattól kiragadott tekintetet rögzítette.

11. Manet: Monet műterme, 1874. Manet 1870-ben ismerkedett meg barátjával, az impresszionizmus legkövetkezetesebb vezérével, Monet-val. Művészetükben kölcsönösen hatottak egymásra, de Monet erős festőegéniségének vonzása nagyobb volt. Tulajdonképpen ettől kezdve kötődött Manet művészete egy időre az impresszionistákhoz. Monet „műterme” a szabad természet, itt festette le őt barátja. Az égnek a víztükörben visszaverődő csillogását, a mindent előntő fényt és ragyogást könnyed festékfoltok fejezik ki.

12. Manet: A Folies Bergère bárja, 1881. Manet utolsó éveiben alkotott művei ismét életképek, amelyeken egy hideg szín dominál. Az alakok és a tárgyak visszanyerik térbeliségüket és újra tömörebbé válnak. Ezeket a törekvéseket foglalja össze Párizs híres mulatójáról festett képe.

13. Monet: La Grenouillère, 1869. Monet az impresszionisták konzekvens képviselője. Életútja másként indult, mint barátjé. Le Havre-ban tanult, majd katonaként Algériába került. A tűző afrikai nap által megvilágított táj színei éppúgy hatással voltak későbbi munkásságára, mint tanulmányai. – A természet színei a napfény hatására megváltoznak, az alakok kontúrjaikat elvesztik. A művész elve: a látványnak nem a vásznon, hanem a néző szemének renehártyáján kell képpé alakulnia.

14. Monet: Saint-Germain l'Auxerrois, 1866. Korábbi párizsi utcaképein ez az elv még nem fejeződött ki olyan nyomatékosan, de a formákat a levegő remegése már megtöri. Vibráló fény önti el a korabeli nagyvárosi utcát.

15. Monet: Asszonyok a kertben, 1867. A képen Manet hatása érezhető. Itt még foglalkoztatják a művészt az emberi alakok, a tájban való ábrázolásuk, de magatartásuk, jellemük, egyéniségük nem érdekli; dekoratív, nagy színfoltok csupán.

16. Monet: Bárka, valószínűleg 1874. Monet számára megszűnt a műterem, illetve ezen a Szajrán ringatódzó bárkán

festi a tájat, a kompozíció nélküli pillanatnyi látványt. Szakítva a műtermi festészet hagyományaival, valóban a szabad természet a műhelye az új festői iránynak.

17. Monet: Vitorlások, Argenteuil-ben, 1874. Monet 6 évet Argenteuil-ben élt. Itt készült képén az egymás mellé rakott tiszta, remegő színfoltok összessége adja a bravúros ecsetkezeléssel megoldott tájképet.

18. Monet: A St. Lazare-i pályaudvar, 1877. Az impresszionisták képein jelenik meg először a modern technika. Az alakok Monet szemében mellékesek, kizárólag a megvilágítás, a füstön áthatoló fény festői kifejezése izgatta.

19. Monet: Falusi utca, 1879. A vibráló fehér hófoltok alól keveretlen színekkel csillannak elő az út, a természeti környezet és a falucska házai. A kép eseményt nem ábrázol, jellegzetes impresszionista tájkép.

20. Monet: A fellobogózott Rue Montorgueil, 1878. Az ünneplőbe öltözött roueni utca mazgalmasságának hangulatát harsány színekkel, lazán egymás mellé húzott ecsetvonásokkal kelti életre.

21. Monet: Nyárfák, 1890. Lágyan egymásba olvadó foltokban tárulnak eléink a fák koronái, amelyek mögül lazán bontakoznak ki a kék égbolton gomolygó világos felhők.

22. Monet: A roueni katedrális, 1894. Az impresszionisták vezérelve szerint a színeket a fény élteti, amely minduntalan változik, a dolgok tehát sohasem azonosak önmagukkal. Monet több témáról – így a roueni székesegyházról is – a képek sorozatát festette, mindig más és más megvilágításban.

23. Monet: Vizililiomok, 1905. A látvány formái a légkör jelenségeiben feloldódnak. A párás levegő finom rezgésén áthatolnak a víztükör és a növények dekoratív foltjai.

24. Monet: Velence, Canal Grande, 1908. Monet is sokat utazott Európában. Ezek az utak valóban nagyhatású impressziókat gyakoroltak rá. A Canal Grande épületei sej-

telmesen fénylenek át a páradús atmoszférán, a vizet mes-
teri ecsetvonások sokaságával érzékelteti.

25. Monet: A napfelkelte imepressziója, 1872. Sorozatun-
kat azzal a képpel zárjuk, amely az „impresszionista” el-
nevezésre alkalmat adott és az új irányzat szimbóluma lett.
A változékony természet futólagos benyomása, a pilla-
natnyi fény vibrálása a festmény lényege. — Cézanne
mondta Monet-ről találóan: „Monet nem egyéb mint egy
szem, de micsoda szem!”

Az impresszionista festők forradalmasították a festészetet.
A természeti látvány élményét, a színek örömet nyújtották
belső tartalom, a gondolat mélysége nélkül. Nem foglal-
koztak a emberek problémáival, nem hatoltak a lényegig.
A világ dolgait csak felszínesen látták és festették. Törek-
vésük mégis nagy hatású volt a modern festészetre.
A napfényel telített új színvilág, a megújított festészeti
technika megteremtői: Manet és Monet.

Diafilm hny. 721-314-300